

έτέρου ἄμα τὸ τῶν Ἀθηνῶν κράτος ἤρχισε περὶ τὰ τέλη τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος καταλυόμενον, ἄμα ξπαυσαν νὰ συρρέωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ συμμαχικοὶ φόροι, ἄμα ἐνὶ λόγῳ ἤλαττώθησαν οἱ πόροι τοῦ δημοσίου ταμείου, ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἀντὶ νὰ ἐπαρκῆ πρὸ πάντων εἰς τὴν συντήρησιν τῆς στρατιωτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, ἐφρόντιζε πρὸ πάντων νὰ πληρώνηται τὰς μισθοδοσίας αὐτοῦ καὶ τὰ θεωρικά χρήματα. Οὕτω δὲ βαθμηδὸν ἀχρειωθεῖς, καὶ ἐν γούτοις ὢν παντοδύναμος, ἐξετράπη εἰς πᾶσαν ἀφροσύνην ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ δημαγωγῶν πλουσίων ἢ μὴ πλουσίων. Ἐκ δὲ τῆς συρροῆς ὄλων τούτων τῶν ἀτοπημάτων ἀναγκάτως ἐπεταχύνθη ἡ τοῦ κράτους καταστροφή.

Τούτου ἔνεκα εἶπομεν ὅτι αἱ μισθοδοτικαὶ τοῦ Περικλέους διατάξεις ὑπῆρξαν μία τῶν κυριωτάτων αἰτιῶν τῆς παρακμῆς τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τῆς πέμπτης ἑκατοῦταετηρίδος δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιστῆ ἡ παρακμῆ αὕτη, ὁ δὲ Περικλῆς ἐνήργησε, πλὴν τῶν προειρημένων καὶ ἕτερα ἅτινα συνετώτερα καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ὃν προέθετο ἐπιτηδειότερα, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ διασώσωσιν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὴν δύναμιν τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ ἀπαράμυλλον περιεποίησαν αὐτῇ κλέος.

Εὐριπίδης καὶ Μελομένη
(Ἐγγάρακτοι λίθοι)

Ἐτι πρὸ τοῦ Περικλέους ἀθηναῖοι πολῖται εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐγκαθίστανται εἰς χώρας κατακτηθείσας ὑπὸ τῆς πόλεως, λαμβάνοντες κλήρους ἐκ τῶν κτημάτων ὅσα ἀφηρεθήσαν ἀπὸ τῶν προτέρων τῶν χωρῶν τούτων κατοίκων. Οἱ τοιοῦτοι ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς ἀθηναῖοι κτηματῖαι ὠνομάζοντο κληροῦχοι καὶ διέφερον οὐσιωδῶς τῶν ἀποίκων διότι αἱ ἀποικίαι, καθὼς εἶδομεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέβαινον πόλεις αὐτοτελεῖς καὶ αὐτόνομοι, αἱ δὲ κληρουχίαι ἐξ ἐναντίας ἐλογίζοντο ἀποτελοῦσαι μέρος ἀναπόσπαστον τῆς Ἀττικῆς· οἱ κληροῦχοι ἐξηκολούθουν ὄντες πολῖται Ἀθηνῶν, ὑπαγόμενοι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐν Ἀθήναις δικαστηρίων καὶ δυνάμενοι νὰ ἐνασκήσωσιν αὐτόθι ἅπαντα τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Τοιαῦται κληρουχίαι ἰδρύθησαν οὐκ ὀλίγαι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προηγουμένης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον, εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Εὐβοίας Χαλκίδα, καὶ εἰς τὰς νήσους Λῆμον, Ἴμβρον καὶ Σκύρον, αἵτινες καθ' ὅλοκληρίαν κατελήφθησαν ὑπὸ ἀθηναίων κληροῦχων. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς ἐπολλαπλασίασε συστηματικῶς τὰς ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς ταύτας ἀποκαταστάσεις· ἔπεμψε 500 πολῖτας εἰς Νάξον, 250 εἰς Ἄνδρον, 1000 εἰς τὴν ἐν τῇ Θράκῃ χώραν τῶν Βισαλτῶν, 1000 εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον, 2000 εἰς κατάληψιν τῆς χώρας τῶν ὅλων ἐξωσθέντων Ἰστιάων τῆς Εὐβοίας, 600 εἰς Σινώπην· βραδύτερον δὲ καὶ ἄλλους εἰς ἄλλας χώρας καὶ νήσους. Ὁ σκοπὸς τῆς τοιαύτης τῶν κληρουχιῶν ἀναπτύξεως ἦτο διπλοῦς· πρῶτον παρτίχετο δι' αὐτῶν πόρος ζωῆς εἰς τοὺς πενεστέρους τῶν πολιτῶν, καὶ δευτέρον οἱ κληροῦχοι ἐχρησίμευον ὡς φρουραὶ ἔτοιμοι νὰ περιστείλωσι τοὺς στασιαζόντας τυχόν ὑπηκόους καὶ συμμάχους ὥστε αἱ κληρουχίαι συνετέλον ἐἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τοὺς πένητας χρησίμους εἰς συντήρησιν τῆς τῶν Ἀθηναίων ἡγεμονίας μηδὲν ἔχουσαι τῶν ἀτοπημάτων τῆς ἀπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου μισθοδοσίας αὐτῶν.

Τὸ δὲ ἕτερον τοῦ Περικλέους ἔργον, τὸ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον κυρίως ὀφειλόμενον, εἶναι διὰ τὴν ἐπεχείρησε νὰ συμπληρώσῃ τοὺς πόρους τῶν πενήτων διὰ τῆς ἐνασχολήσεως αὐτῶν εἰς πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ δημόσια κατασκευάσματα· διότι τότε, διὰ τῆς ὑπερτάτης τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἐπιμελείας, καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐφορρίαν τοῦ δαιμονίου αὐτοῦ φίλου, τοῦ Φειδίου, ὠκοδομήθησαν, ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τοῦ Ἴκτινου, τοῦ Καλλικράτους, τοῦ Κοροί-